

DOCUMENT FINAL DE LA PROSPECCIÓ "CAP A UN TURISME SOSTENIBLE A BURUNDI"

Les ONGD "Veïns Sense Fronteres" (VSF) i "Col·lectiu d'Educació en Drets Humans i de Prevenció Activa de Conflictos" (CEPAC), han visitat Burundi, a través de 3 delegacions durant els mesos d'agost, setembre i octubre 2007, amb la finalitat de constatar la possibilitat de promoure-hi un turisme sostenible i solidari com a instrument de lluita contra la pobresa, en el marc dels Objectius de Desenvolupament del Mil·leni de les Nacions Unides.

Des de l'inici de la greu crisi que es produí a Burundi amb l'assassinat l'any 1993 del primer President elegit democràticament, Melchior Ndadaye, VSF i CEPAC han donat un suport decidit al procés de pau i de retorn de Burundi a l'estat de dret. Aquesta implicació es manifestà durant anys amb el suport als refugiats burundesos instal·lats a la regió tanzana de

Pygmeus cultivant

Kigoma, en els camps de Mtabira i Muyovozi, mitjançant microprojectes d'agricultura, cria d'animals i piscicultura, el suport als col·legis de secundària, la promoció de la cultura de la pau i del respecte dels drets de la persona humana i la preparació d'un retorn sense ànsies de venjança. També donaren suport en diverses ocasions a les negociacions de pau a Arusha i treballaren estretament amb la diàspora burundesa participant de forma activa en la creació l'any 1997 a Palma de Mallorca de la Xarxa Internacional per la Pau i el respecte dels Drets Humans a Burundi (RIB). Per altra banda, durant aquests darrers anys l'eficàcia de les actuacions d'aquestes ONGD s'ha basat en el fet de donar prioritat, sempre a través de socis locals, al treball educatiu sobre els drets de les persones, el foment de la cohabitació pacífica sense cap tipus de discriminació i la lluita contra la pobresa a través de microprojectes que apunten a la reconstrucció integral del país,

especialment amb la incorporació dels sectors més vulnerables, com són les dones, els infants orfes, els presos i la comunitat pigmea (batwa).

Aquesta feina ha estat possible gràcies al fet que aquestes ONGD de les Illes Balears mantenen relacions positives amb autoritats burundeses a diversos nivells, entre les quals hi ha un bon nombre de personalitats que s'han significat en el treball per la defensa dels drets fonamentals, i nombrosos dirigents d'organitzacions socials, sobre tot de dones.

Els tres equips participants a la prospecció

CONSTATAREN:

Hipopòtams i ocells en el delta de la Ruzizi

1.- Que Burundi té l'avantatge d'oferir un seguit d'atractius que cap altre país pot presentar al turista perquè s'hi troba una extraordinària riquesa natural, repartida en una superfície relativament petita, de tal manera que és perfectament possible que gairebé tots els hàbitats naturals, d'una gran varietat, puguin ser visitats en uns pocs dies de viatge, la qual cosa pot esdevenir el gran al·licient per al turisme que cal desenvolupar:

- ✓ una fauna prou important: primats (babuins, cercopitecs i ximpanzés), ocells aquàtics, hipopòtams, antílops, búfals, grans rapinyaires i una enorme varietat de peixos i fauna aquàtica al llac Tanganika;
- ✓ una bona xarxa d'espais naturals protegits, que ha sobreviscut als estralls de la guerra, essent la majoria dels parcs i reserves naturals d'accés relativament fàcil;
- ✓ bona preparació i ferm compromís del personal que té cura de les reserves naturals protegides legalment, les quals, malgrat els efectes de la guerra, han estat protegides per la gran dedicació del personal encarregat de la seva salvaguarda.

2.- Que posseeix una immensa riquesa cultural, amb força genuïna i molt ben conservada conservada front a les interferències de les potències colonitzadores, essent en l'expressió oral i musical que el poble burundès excel·leix, però que els canvis recents en l'estructura social, units als estralls de la guerra i als desplaçaments massius de població, han posat en perill la pervivència d'aquest fràgil tresor cultural.

3.- Que és agradable, sorprenent i encoratjador trobar-se amb tantes organitzacions socials, persones i institucions interessades en la proposta de turisme sostenible per a Burundi i en completa sintonia amb la idea presentada, trobant-lo factible, engrescador i amb possibilitats de donar una sortida a la situació d'estancament econòmic que pateix la població.

4.- Que és també encoratjador veure l'interès mostrat pels representants de les institucions més directament implicades com el Ministeri de Turisme, les persones encarregades dels Parcs Naturals, etc.

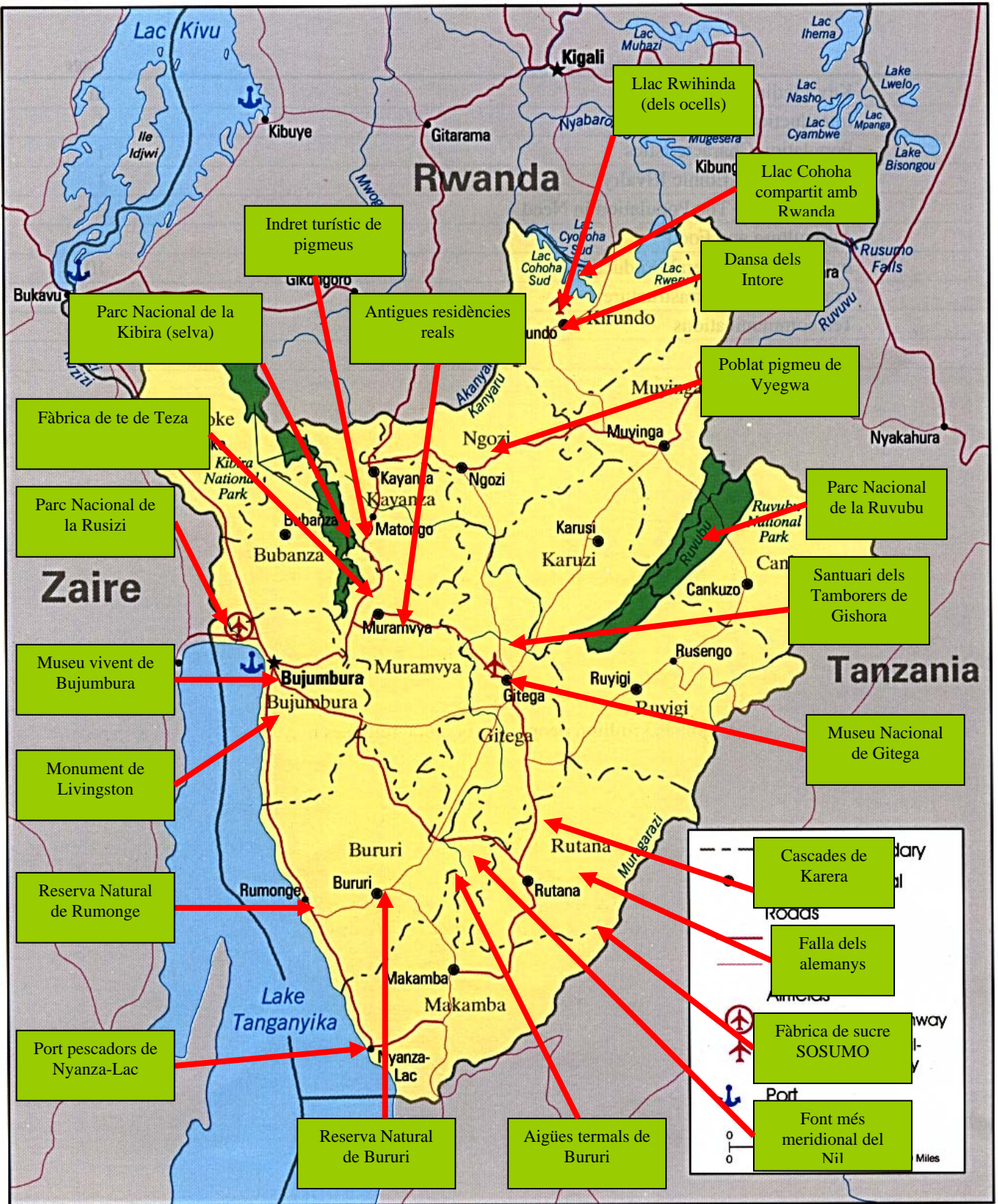
5.- Que hi ha un teixit social molt actiu, ric i on predominen les associacions formades per dones que, avui per avui, són el puntal tant social com econòmic del país i que la totalitat de les organitzacions entrevistades es comprometeren a participar d'una o altra manera en el projecte proposat.

6.- Que especialment aquelles organitzacions amb membres més joves es mostren molt obertes al plantejament de la proposta de turisme sostenible, perquè hi veuen una possibilitat futura de diversificació d'oficis i de creació de nous llocs de feina a un país en què un 95% de la població es dedica a l'agricultura i on ja gairebé no queda terreny per cultivar degut a la contínua parcel·lació i l'elevat creixement demogràfic.

7.- Que a les dues principals ciutats del país, Bujumbura i Gitega, hi ha hotels i restaurants a nivell europeu i confortables; que a les altres capitals de província es poden trobar, en general, els serveis bàsics, amb alguns problemes puntuals de tall de corrent que impossibiliten el servei d'aigua corrent; i que en els restaurants s'ofereixen menjars típics, especialitats úniques de carn i peix i unes fruites tropicals riquíssimes.

PRINCIPALS INDRETS VISITATS DURANT LA INVESTIGACIÓ

Burundi

A partir d'aquestes constatacions, les dues ONGD abans citades

ES COMPROMETEN A:

- a) Continuar, atès l'interès mostrat per diferents institucions il·lenques en el desenvolupament a Burundi del turisme sostenible, els contactes iniciats:
 - ✓ amb la Direcció General de Biodiversitat de la Conselleria de Mediambient del Govern de les Illes Balears;
 - ✓ amb investigadors experts en la biodiversitat de la regió dels Grans Llacs;
 - ✓ amb investigadors del Laboratori de Sistemàtica Humana de la Universitat de les Illes Balears des de l'òptica de la recerca científica com a motor de cooperació i desenvolupament.
- b) Dur a terme l'elaboració d'una guia del país, en col·laboració amb experts burundesos, i el disseny de rutes turístiques, orientades a diversos tipus de visitants amb interessos diferents.
- c) Oferir els primers resultats de la recerca i avançar en la prospecció científica.
- d) Insistir davant les autoritats burundeses sobre les potencialitats del patrimoni natural, històric i cultural del seu país, animant-les a la seva conservació i millora.
- e) Intentar cercar mitjans per millorar la formació del personal encarregat dels parcs, augmentar el seu nombre i donar suport a les iniciatives d'educació ambiental per part d'entitats locals.
- f) Fer conèixer aquestes realitats a grups interessats en visitar Burundi, oferint itineraris de visites.
- g) Sensibilitzar la població del nord per tal de continuar mostrant una nova imatge més objectiva i positiva de Burundi.

RECOMANEN:

A.- Que les autoritats de Burundi prenguin mesures legals preventives de cara a la conservació i millora de tot aquest extraordinari patrimoni natural i cultural que posseeix el país.

B.- Que es contregui un compromís institucional ferm per a la conservació del patrimoni cultural immaterial perquè, atès que es tramet fonamentalment per via oral, és importantíssima la seva conservació.

C.- Que s'augmenti la dotació per a la conservació dels espais naturals i del patrimoni cultural material, cercant ajudes extraordinàries cara el futur.

D.- Que, atès que, millorant les infraestructures ja existents, Burundi reuneix totes les condicions per acollir turistes interessats en la cultura, el paisatge, la flora i la fauna del país, siguin millorades les infraestructures vials per tal de facilitar l'accés als indrets a visitar i s'avanci :

- ✓ en la millora en els serveis a les capitals de província, dins un pla general de conservació i rehabilitació de les infraestructures existents;
 - ✓ en la millora de les carreteres ja asfaltades, en general, i en l'asfaltat de les carreteres locals que uneixen els municipis entre sí, sobre tot pels problemes que crea la circulació en temps de pluges;
 - ✓ en la millora de l'oferta d'allotjaments dotats de serveis bàsics com electricitat i aigua corrent calenta;
 - ✓ en la rapidesa del servei, atès que la lentitud actual, lligada moltes vegades a l'ús del carbó de fusta com a energia, s'haurà de millorar i s'hauran de cercar energies alternatives.
- E.- Que es creïn els instruments per poder dur a terme una profunda tasca de formació dels diferents grups i sectors que participin en iniciatives de turisme sostenible i per poder garantir una formació teòrica i pràctica en serveis d'hosteleria i en cuina típica.
- F.- Que s'estableixi una adequada i ben organitzada retol·lació per orientar els visitants cap als espais naturals.
- G.- Que es publiqui en diverses llengües una guia turístico-cultural que contingui una descripció dels indrets a visitar i una variada oferta de rutes turístiques.
- H.- Que, aprofitant la situació actual de reconstrucció integral post-conflicte, es creïn les condicions favorables per a un turisme sostenible i veritablement enriquidor, organitzant tallers i posant en marxa escoles especialitzades en tenir cura del patrimoni cultural i salvaguardar les tradicions .
- I.- Que es dissenyi un pla d'activitats de sensibilització general cap al conjunt de la societat burundesa per tal que prengui consciència de la importància del patrimoni amb la finalitat de protegir-lo i donar-lo a conèixer i conegui millor els avantatges, els reptes i els beneficis del turisme sostenible i les possibilitats de participar-hi des dels diversos sectors de la societat burundesa.
- J.- Que es continuï amb la tasca de dinamització de les organitzacions locals, incidint especialment en la necessitat del seu lideratge i en el seu compromís per la conservació del medi ambient i en l'aposta ferma per un desenvolupament sostenible, a través, per exemple, de la implantació de cuines solars i sistemes de reciclatge.
- K.- Que es fomenti la creació de cooperatives/associacions d'artesans per a la fabricació d'objectes tradicionals de la cultura burundesa que estiguin en perill d'extinció, com també de guies de la natura, de la cultura i de la història del país.
- L.- Que es renovi l'empenta en l'exploració i rehabilitació dels indrets amb més potencial turístic, en especial els recintes reials, amb l'objectiu de valoritzar el patrimoni cultural del país.

LL.- Que es potenciïn els exponents més autèntics i alhora atractius del folklore burundès, com són tamborers de Gishora o els dansaires “intore” de Kirundo i es revitalitzin les músiques i danses tradicionals el país, així com els seus instruments musicals típics de Burundi.

Ñ.- Que es recuperi el prestigi de la saborosa cuina típica.

O.- Que es dotin i dignifiquin els museus existents com a museus etnològics per tal de poder mostrar als visitants el millor de la cultura tradicional burundesa.

P.- Que es fomenti la recuperació de festes tradicionals significatives dins la cultura pre-colonial burundesa, com l'*umuganuro* (festa de les llavors, com a símbol del pacte entre el Poble i la natura, de la celebració de la fecunditat de la terra).

Q.- Que es valorin i promoguin tots els valors culturals típics dels pigmeus, com són les seves danses, els seus cants, la seva ceràmica, la seva forja i els seus costums.

Davant aquesta realitat i les grans possibilitats que existeixen, suggerim continuar fent feina dins la mateixa línia, tot aprofitant l'experiència i els recursos del país, conscients que les passes que cal emprendre ara són diverses, però que estan estretament imbricades. Per això caldrà desenvolupar un pla estratègic per donar a conèixer aquestes realitats a persones i grups interessats en visitar Burundi. Cal pensar en la difusió dels atractius del país, i també en la promoció dels diferents itineraris que s'hi poden fer. En una primera fase, la tasca de promoció pot ser assumida per les citades ONGD, però l'objectiu a mig termini és clarament que el control de tota l'activitat turística estigui plenament en mans de la societat burundesa. L'èxit de tot aquest projecte, en el qual hi creim decididament després de constatar tots els seus punts forts sobre el terreny, representarà la creació d'una poderosa eina per a l'eradicació de la pobresa, a través de la conservació del patrimoni natural i cultural, el respecte als drets fonamentals de totes les persones, i la coneixença i amistat entre els pobles.

En nom de CEPAC i VSF

*Jaume Obrador – Jaime Maisonneuve – Francisca Pons – Miquel Monroig
Cristian R. Altaba – Maria Suau - Bartomeu Bosch – Myriam Viña – Antoni Campaner*

Cascades de Karera